

PORADA REDAKTOROV FILOZOFICKÝCH A SOCIOLOGICKÝCH ČASOPISOV SOCIALISTICKÝCH KRAJÍN

V súlade s *Programom mnohostrannej vedeckej spolupráce akadémií vied socialistických krajín* uskutočnilo sa v termíne od 7. do 10. novembra 1980 v Rumunskej socialistickej republike 15. zasadanie redaktorov filozofických a sociologických časopisov socialistických krajín. Miestom konania porady bolo krajské mesto Suceava v severnej časti Rumunska. Na práci zasadania sa zúčastnili delegácie Bulharskej ľudovej republiky, Maďarskej ľudovej republiky, Rumunskej socialistickej republiky, Zväzu sovietskych socialistických republík a Československej socialistickej republiky.

Účastníkov zasadania privítala Floaria Leustean, kandidátka pléna ÚV Rumunskej komunistickej strany, tajomníčka krajského výboru strany a prof. dr. Roman Moldovan, viceprezident Akadémie sociálnych a politických vied RSR. Pracovnú časť zasadania otvoril prof. dr. Dimitru Ghișa, kandidát pléna ÚV RKS, predseda Oddelenia filozofie a logiky Akadémie sociálnych a politických vied RSR.

Program stretnutia redaktorov zahŕňal: 1. vedeckú konferenciu na tému *Humanizmus a podmienky ľudského života v socializme*, 2. výmenu pracovných skúseností medzi časopismi zúčastnených krajín a 3. pracovné zasadnutie na tému *Tradície a aktuálny rozvoj rumunskej sociologickej školy*.

Referát nazvaný *Humanizmus a podmienky ľudského života v socializme* predniesol hlavný redaktor rumunského filozofického časopisu *Revista de filozofie Octavian Chetan* (spoluautorom referátu bol prof. A. Tănase).

Hlavný referát vytvoril vhodnú pôdu pre širokú, mnohostrannú a plodnú diskusiu o názoroch týkajúcich sa obsahu a historického významu pojmu humanizmus; o jeho funkcií v teórii a praxi budovania socialistickej spoločnosti. Okrem iného sa zdôrazňovala vyššia kvalita a prevaha revolučného socialistického humanizmu nad buržoáznymi variantmi humanizmu. Poukazovalo sa tiež na perspektívy rozvoja ľudskej osobnosti v podmienkach formovania komunistickej spoločnosti. Spolu s uvedenými témami sa skúmali ústredné problémy socialistickeho spôsobu života, predovšetkým problém kvality života a možnosti komplexného dialektického charakteru budovania novej spoločnosti.

V rámci výmeny skúseností medzi redaktormi filozofických a sociologických časopisov zdôraznil sa význam a aktuálnosť vzájomného oboznamovania s výsledkami v oblasti filozofie a sociológie v socialistických krajinách. Poukázalo sa najmä na potrebu vzájomného publikovania informácií, ktoré sa týkajú najnovších výsledkov filozofického a sociologického výskumu a ktoré podávajú obraz o teoretických diskusiách na stránkach bratských filozofických a sociologických statí či už v rubrike *Rozhlady* alebo v rámci dvojstrannej výmeny prác na témy, ktoré sa vopred dohodnú medzi jednotlivými redakciami.

Na zasadaní, ktoré sa venovalo téme *Tradícia a aktuálny rozvoj rumunskej sociologickej školy*, si účastníci porady vypočuli tieto referáty: *Fundul Moldovei — Minulosť, prítomnosť a budúcnosť* (autorka Elena Lucău Dănilă), *Teoretické a metodologické koordináty Gustiho sociologickeho*

systemu (autor prof. dr. Ion Iordăchel), *Smery, ciele a úlohy rumunského sociologického výskumu v svetle programových dokumentov RKS* (autor prof. dr. Stefan Costea). Účastníci porady si pripomenuli storočnicu od narodenia rumunského sociológa Dimitru Gustiho. Oslavy tohto jubilea boli zahrnuté aj do programu UNESCO na rok 1980. Okrem toho referenti pripomenuli národný i medzinárodný význam činnosti sociologickej školy v Bukurešti. V rámci diskusie sa zdôraznili základné smery a úlohy rozvoja sociologického výskumu v jednotlivých socialistických krajinách.

Možno povedať, že všetky problémy, ktorými sa v referátoch a diskusiách príspevkoch zaoberali účastníci stretnutia, organicky súviseli s praxou socialistickej výstavby, svetovým revolučným procesom, bojom za mier a znižovaním medzinárodného napätia.

Treba pripomenúť, že 15. porada redaktorov filozofických a sociologických časopisov socialistických krajín bola súčasťou príprav na svetový kongres filozofov a svetový kongres sociológov.

Najbližšia porada — v poradí šestnástá — sa bude konať v Nemeckej demokratickej republike v prvej polovici r. 1981.

Dalimír Hajko

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA O METODOLÓGIÍ MODELOVANIA

V dňoch 2.—8. júna 1980 uskutočnila sa vo Varne v BLR medzinárodná konferencia na tému *Metodológia matematického modelovania*. Organizoval ju Ústav matematiky BLR v spolupráci s Ústavom filozofie BLR.

Modelovanie je metóda používaná v mnohých vedných odboroch. Umožňuje skúmať objekt poznania na objekte — modeli, ktorý zastupuje vlastný objekt skúmania. Modelom môže byť objekt rôznej povahy, u ktorého sa abstrahujú nepodstatné zvláštnosti reálneho objektu. Gnozeologická analýza modelovania má význam pre pochopenie všeobecných zákonitostí poznania. Úlohou marxisticko-leninskej filozofie je skúmať to všeobecné, čo jednotlivé typy modelov charakterizuje, skúmať povahu rôznych typov modelov. Modelovanie zohráva významnú úlohu v procese poznania. Používa sa pri hľadaní zákonitostí objektov, tvorbe a rozpracovaní teórie, pri určovaní stavu objektu za určitých podmienok. Modely sa používajú tiež pri skúmaní objektov ťažko prístupných experimentálnemu skúmaniu. Podstatnou črtou modelovania ako metódy vedeckého poznania je, že pre skúmanie objektu používame iný objekt, ktorý sám objekt zastupuje.

Predmety materiálneho sveta sú štruktúrami vlastností, vzťahov, procesov. Štruktúrnosť je určená tým, že ich elementy sú spolu zákonite spojené a celok tvorí vo vzťahu k jednotlivým elementom novú kvalitu. Táto zákonitá spojitost je objektívnym základom možnosti modelovania. Ak sú dva objekty v určitom vzťahu zhodné, môžeme s určitou pravdepodobnosťou predpokladať, že sú zhodné i v iných vzťahoch. Skúmanie vzťahov medzi modelom a originálom vedie k určeniu typu modelov použiteľných v určitej oblasti reality a rozširuje tak naše vedomosti o gnozeologickej povahe modelovania.

Poznávaciu funkciu spĺňa model tým, že existuje určitá zhoda elementov a ich vzťahov medzi modelom a originálom.

Túto problematiku riešila i medzinárodná konferencia o metodológii modelovania vo Varne.